



Zápis z jednání Výboru proti mučení a jinému nelidskému, krutému, ponižujícímu zacházení a trestání

čtvrtek 20. 9. 2018, Vladislavova 4, zasedací místnost v suterénu

Přítomné členky a členové výboru:

J. Firstová, E. Hronová (za P. Konůpku), M. Hýbnerová, L. Janků, J. Kamínek, N. Krausová (za J. Vrbického), M. Pohl (za R. Vítka), L. Rybová, T. Tylich, O. Vala, N. Faltusová (za M. Stříteského)

Hosté:

P. Bacík, K. Hlaváčová, L. Krbcová, J. Michálek, M. Špejra

Nepřítomné členky a členové výboru

J. Drápal, E. Drhlíková, M. Hejná, L. Ouředníčková, M. Řeháček, L. Zamboj, P. Zvolánek

Sekretariát:

R. Hueber, J. Machačka

Program jednání Výboru dne 20.9.:

1. Obhajoba periodické zprávy před CAT a návrh dalšího postupu v plnění doporučení
2. Zástupce ČR v CPT
3. Sumarizace práce VOP v oblasti naplňování doporučení CPT
4. Příprava návštěvy delegace CPT v ČR v roce 2018 včetně možnosti jednání Výboru s delegací
5. Projednání průběžných informací k tématům z minulého jednání
 - Vyjádření MZ k probíraným tématům
 - Jednání MPSV a MZ o zdravotně sociální péči
 - Sexuální násilí v rezidenčních ústavech a institucích – soubor doporučení MPSV, možnost Výboru podat připomínky
 - Podněty Výboru
6. Chirurgické kastrace
7. Různé

1. Obhajoba periodické zprávy před CAT a návrh dalšího postupu v plnění doporučení

J. Machačka představil závěrečná doporučení CAT. Uvedl, že minulá zpráva byla projednána v roce 2012 a následně bylo připraveno usnesení pro vládu, které ji mělo o doporučeních informovat. Položil otázku, zda bychom u současné zprávy měli postupovat stejným způsobem?

J. Kamínek poděkoval členům delegace za úspěšnou obhajobu před CPT.

O. Vala navrhl, aby Výbor proti mučení vypracoval usnesení pro vládu, aby ta mohla zaúkolovat resorty konkrétními úkoly. Zároveň upozornil, že CPT žádá u některých bodů vyjádření ČR do jednoho roku, tyto by se tedy měly začít řešit přednostně. E. Hronová tuto myšlenku podpořila. Zároveň navrhla periodické sledování plnění doporučení sekretariátem.

J. Machačka navrhl zjistit nejdříve postoj resortů k jednotlivým doporučením a zahájit s nimi dialog.

L. Janků podotkl, že k bodům, které se týkají GIBS by se měl do budoucna vyjadřovat ÚV a ne MV.

L. Rybová řekla, že by upřednostňovala variantu, aby vláda doporučení schválila, nikoli jen vzala na vědomí. Dále je nutné se zabývat konkrétními porušeními a vyvozovat sankce. Za Výbor navrhla tedy přijmout usnesení s konkrétními úkoly s tím, že zmocněnkyně pro lidská práva by plnění úkolů periodicky sledovala, příp. vytvářela mezirezortní pracovní skupiny ke konkrétním úkolům.

J. Michálek připomněl, že je nutné zohlednit i finanční stránku a zajistit financování pro plnění jednotlivých doporučení.

Výbor se nakonec shodl, že ještě před vytvořením usnesení požádá zmocněnkyni pro lidská práva, aby oslovila jednotlivé resorty se shrnutím doporučení, která se jich týkají a vyžádala si jejich stanoviska k tomu, jakým způsobem a v jakém časovém horizontu plánují plnění těchto doporučení a jakou očekávají finanční náročnost. Zástupci jednotlivých ministerstev se vyjádřili, že by mělo být možné očekávat odpovědi do 3 měsíců.

R. Hueber slíbil, že připraví dopisy a rozešle je členům Výboru k vyjádření.

2. Zástupce ČR v CPT

R. Hueber seznámil členy Výboru se situací končícího mandátu zástupce ČR v CPT a možnostmi Výboru navrhnout 3 kandidáty na následující období. Vzhledem k nominaci Marie Lukasové pak požádal členy o navržení dalších 2 kandidátů. Členové Výboru slíbili, že se pokusí tajemníkovi navrhnout další dvě jména splňující kritérium nezávislosti a zároveň jazykové vybavenosti do konce října.

J. Kamínek připomněl, že daná osoba bude muset být uvolněna ze zaměstnání zhruba 2x nebo 3x ročně kvůli zasedáním a dále 1x nebo 2x ročně kvůli účasti na výjezdním zasedání.

3. Sumarizace práce VOP v oblasti naplňování doporučení CPT

O. Vala – prezentace (*viz soubor prezentace*)

J. Michálek dodal, že klecová lůžka v Kosmonosech byla zrušena.

4. Příprava návštěvy delegace CPT v ČR v roce 2018 včetně možnosti jednání Výboru s delegací

R. Hueber informoval členy Výboru o dopisu CPT oznamujícím návštěvu a její datum. J. Machačka dále hovořil o činnosti CPT a jeho pravomocích a o nutnosti zařídít pro členy delegace pověřovací listiny od jednotlivých ministrů. Dále se zeptal zástupců dotčených resortů, jak by podle nich bylo možné informovat jednotlivá zařízení, aby byla na návštěvu CPT připravena?

J. Michálek uvedl, že u psychiatrických nemocnic by problém být neměl, jelikož většina z nich je státních, další dvě jsou krajské a pouze jedna je soukromá. Těm lze pak zaslat ještě dopis od ministra s informacemi.

M. Hýbnerová uvedla, že pro policejní zařízení už je dopis s informacemi připravený.

M. Špejra uvedl, že MS bude instruovat Generálního ředitele vězeňské služby, aby zajistil plnou součinnost zařízení.

N. Krausová uvedla, že k tomuto bodu nemá od vedení informace, ale že služby jsou většinou zřizovány krajem nebo se jedná o soukromé subjekty. Bude tedy možná složitější je kontaktovat, ale zařízení jsou všechna registrována. Podrobnosti pak předá J. Vrbický na zvláštní schůzce.

Následně se jednotlivé resorty domluvily se sekretariátem na časech pro setkání s CPT 2. října a na vyhotovení 7 pověřovacích listin pro členy delegace.

Výbor se shodl, že na příštím zasedání by bylo vhodné zařadit do programu shrnutí návštěvy CPT a především závěrečných zjištění, která budou prezentována jednotlivým resortům.

5. Projednání průběžných informací k tématům z minulého jednání

Vyjádření MZ k probíraným tématům

L. Krbcová informovala Výbor o reformě psychiatrické péče. Uvedla, že projekt reformy je zaměřen na zlepšení podmínek v zařízeních s ohledem na dodržování lidských práv a bude trvat 3 roky. MZ v současnosti obchází poskytovatele a mapuje počet pacientů, délku pobytu, důvod hospitalizace a další informace, které poslouží v budoucnu jako podklad pro deinstitucionalizaci pacientů. Do roku 2021 má dojít ke zrušení 1300 lůžek následné péče. Zároveň bylo zahájeno hodnocení kvality v souladu s mezinárodními standardy WHO. V každé nemocnici bude vyškolen tým, kterým bude provedena kontrola kvality. V každé nemocnici a také na úrovni kraje začne od října pracovat nezávislý manažer kvality. Tito manažeři budou řešit případné nálezy buď přímo v zařízeních, nebo na úrovni ministra zdravotnictví příp. vlády. Důležité také je, aby byl v průběhu 3 až 5 let vzděláván personál nemocnic ve správném zacházení s pacienty. Dále obeznámila Výbor s myšlenkou krajského ombudsmana, který by pomáhal pacientům psychiatrických nemocnic jako podpůrný mechanismus dohlížející na kvalitu poskytované péče. Další téma, které chce MZ řešit, je pak diskriminace osob s duševní poruchou v zaměstnání, jejich vysoká nezaměstnanost a jejich právo na bydlení v normálních bytech. Dále uvedla, že MZ může o těchto tématech podávat Výboru zprávy a informovat ho o postupu.

L. Rybová nabídla ohledně vytvoření ombudsmana/facilitátora pomoc s efektivním nastavením mechanismu s tím, že následně informuje Výbor o vývoji.

Jednání MPSV a MZ o zdravotně sociální péči

N. Krausová k tomuto tématu uvedla, že mezirezortní skupina MPSV a MZ by se měla sejít v říjnu a že už v současnosti probíhají jednání na úrovni ministrů, kteří se domlouvají na hlavních tématech spolupráce v rámci sociálně zdravotní péče. Těmi jsou dlouhodobá péče, zrušení ústavní péče pro děti do 3 let a reforma psychiatrické péče.

U tématu dlouhodobé péče by se v rámci krátkodobého řešení (do roku 2020) jednalo o rozšíření odbornosti 913 a implementaci výkonů fyzioterapeutů a nutričních terapeutů do této odbornosti, dále o úpravu problematiky podávání léků per os. Ve střednědobém výhledu se pak jedná o návrh změnového zákona o zdravotních službách, o veřejném zdravotním pojištění a o sociálních službách (nejdříve do roku 2021), tento návrh však nezahrnuje návrh ošetrovatelských domů. V dlouhodobém řešení by se pak jednalo o samostatný zákon o dlouhodobé péči (nejdříve za 12 let).

Co se týče postupného rušení ústavní péče pro děti do 3 let věku, v tomto bodě se jedná o přesun problematiky z resortu MZ do resortu MPSV a její uchopení prostřednictvím ústavní péče komunitního typu. V gesci zdravotnictví by pak zůstaly jen ústavy, kde děti potřebují ryze zdravotnickou péči.

M. Pohl pak doplnil, že novela zákona o zdravotních službách se týká toho, že pokud bude chtít poskytovatel sociálních služeb poskytovat i zdravotní služby, bude muset mít oprávnění od krajského úřadu, zatímco dnes stačí jen zaslání oznámení, což nedovoluje kontrolu krajskými úřady a ukládání sankcí.

L. Rybová upozornila na nutnost dořešení zajištění a vyškolení sociálních pracovníků v psychiatrických nemocnicích k přípravě pacientů na přechod do běžného života.

L. Krbcová reagovala, že toto spadá pod MZ, a proto zde nejsou tolik využity dovednosti sociální práce, ale uvažuje se o multidisciplinární spolupráci a napojení týmů z venku na týmy nemocnic.

L. Rybová dále navrhla na příštím zasedání Výboru zařadit téma VOP a jeho působnosti v oblasti ochrany osob se zdravotním postižením včetně stížnostního mechanismu.

Sexuální násilí v rezidenčních ústavech a institucích

K sexuálnímu násilí v rezidenčních ústavech a institucích uvedla N. Krausová, že pracovní skupina k tomuto tématu funguje a výstupy z ní budou v lednu 2019, kde je J. Vrbický může prezentovat Výboru. Více informací však zatím nemá. Ohledně případného členství v této skupině je možné kontaktovat J. Vrbického, který může také podat více informací na příštím zasedání.

Podněty Výboru

J. Machačka dále informoval Výbor o situaci podnětů Výboru. Podnět k dozoru SZ se daří částečně realizovat v oblasti cizineckých zařízení, co se týče psychiatrických zařízení, probíhají jednání mezi MZ a MS. Podnět k definici mučení se zatím neposunul, protože se bohužel zatím nepodařilo dořešit jmenování nových členů Rady vlády ČR pro lidská práva. Jsou vytvořené návrhy na členy, které jsou nyní u předsedy vlády.

6. Chirurgické kastrace

N. Faltusová vystoupila k tématu chirurgických kastrací, shrnula problematiku a dále hovořila o alternativách chirurgických kastrací, kde jsou využívány dva typy léčiv – antiandrogeny a analoga gonadoliberinů. Druhá skupina je účinnější ale finančně náročnější a údajně není často využívána, navíc psychiatrické nemocnice obdrží při použití obou typů léčiv od pojišťovny stejnou kompenzaci, což je vede k používání prvního, levnějšího typu. Položila Výboru otázku, zda se tato léčiva u nás vůbec využívají, případně co by se muselo udělat, aby se začala využívat? Zkoumá se při rozhodování o kastraci, zda může být využita tato skupina léčiv? Vyjadřoval se Výbor k novele zákona, kde došlo k rozšíření možnosti chirurgických kastrací? J. Machačka slíbil, že dohledá, jak probíhalo připomínkové řízení.

M. Pohl slíbil, že na tyto otázky připraví MZ odpovědi do příštího jednání.

7. Různé

Výbor se shodl, že další schůzka by mohla proběhnout na konci listopadu.

Předběžná témata příštího zasedání:

- 1. Shrnutí návštěvy CPT a jeho závěrečných zjištění**
- 2. VOP a jeho působnost v oblasti ochrany osob se zdravotním postižením včetně stížnostního mechanismu**
- 3. Odpověď MZ na otázky ohledně chirurgických kastrací**